

כנס ואסיפה כללית שנתית ערב יום הזיכרון הבינלאומי להנצחת קורבנות השואה

יו"ר הנהלת יד ושם, אבנר שלו: יד ושם יסייע לעמותת דורות ההמשך בשליחות שלקחה על עצמה.

ח"כ ושר החינוך שלעבר יוסי שריד: דווקא אנו, כיהודים, כישראלים, כשרידים, כבנים ונכדים של קורבנות, צריכים לדבוק במסר השואה כמסר עולמי שיש להנחילו – גם באמצעות יום זיכרון בינלאומי – לעולם לדורות. זהו גם הנשק היעיל ביותר נגד מכחישי השואה.

יו"ר ועדת הכנסת להשבת רכוש הנספים בשואה, ח"כ קולט אביטל: על חברי העמותה לסייע לוועדה ולהבטיח כי כל ניצול נזקק יקבל מן המדינה את צרכיו, כדי שנוכל להחזיר לו את חובנו כחברה ולהיות מדינה מוסרית. ועדת הכנסת זקוקה לעמותה כדי להפעיל לחץ ציבורי על המוסדות שימלאו חובתם כלפי הניצולים.

הכנס והאסיפה הכללית השנתית של העמותה נערכו במעמד מיוחד: ערב יום הזיכרון הבינלאומי להנצחת קורבנות השואה, 26 בינואר 2006. האירוע התברך בנוכחות בני הדור הראשון, בנוסף לבני הדור השני והשלישי. תוכן הערב חבר בין האסיפה הכללית, המתחייבת מהתקנון, לכנס כאירוע מיוחד לציון המועד עליו הוחלט באו"ם. הנושא המרכזי היה: שימור הזיכרון. כיבדו אותנו בנוכחותם יו"ר הנהלת יד ושם, אבנר שלו, ח"כ ושר החינוך לשעבר, יוסי שריד וח"כ קולט אביטל, יו"ר ועדת הכנסת להשבת רכוש הנספים בשואה.

יו"ר העמותה, ד"ר יוסי שוב, פתח את הכנס בחידוש המחויבות של עמותת דורות ההמשך לשימור הזיכרון ולהעברת המסר של הדור הראשון אל הדורות הבאים, ולהמשך העשייה בתחום זה. הוא הודה ליד ושם על האירוח הקבוע בבית ווהלין ועל שיתוף הפעולה בין הארגון לבין העמותה.

יו"ר הנהלת יד ושם, מר אבנר שלו, בירך את באי הכנס והודה על ההזדמנות לשאת דברים בפני חברי העמותה. הוא עמד על השילוב המרתק של דורות ההמשך ושל דור הניצולים, ואמר כי האחריות להנחלת הזיכרון משותפת ליד ושם ולדורות ההמשך. אנו מעוניינים, הוסיף שלו, להנחיל את זיכרון השואה לא כפרק יבש בהיסטוריה, אלא כסיפור שכל אחד מתחבר אליו התחברות אישית ויונק ממנו את זהותו כיהודי, תוך הזדהות עם סיפור אישי, כפי שעשה יוסי שריד בספרו "פפיצק – הוא לא ידע את שמו".

דור ההורים, סכם שלו, הדור שהמסע היה שלו, רוצה היום לשתף, והדור השני חווה את הסיפור בתהליך שמתפתח ואוגר משמעות. האחריות להנחלת הזיכרון בידי.

שלו בירך את בני דור ההורים ואת בני דורות ההמשך ואמר כי יד ושם יסייע לעמותה בשליחות שנטלה על עצמה.

ח"כ ושר החינוך לשעבר, מר יוסי שריד, פתח בהתייחסו לסוגיה בחינוך שעמדה על הפרק בעת היותו שר החינוך: האם יש צורך לבחון את התלמידים בלימודי שואה, שהרי בחינה מעוררת אנטגוניזם? בשנים האחרונות, אמר, התעניינות הצעירים בשואה מתעצמת ומעמיקה, ולא מתוך כפייה או בשל קיומן של בחינות. יש דברים שצריך להתרחק מהם כדי לקרובם, ואם נרחיק את הביורוקרטים של החינוך, יתקרבו בני הנוער מיוזמתם לנושא, ויגלו יותר התעניינות ומעורבות. מבחינתו, כל סיפור של כל ניצול הוא יחיד ומיוחד, ומסע נפתל אחר זהותו כיהודי וכאדם.

שריד חלק על דברי ק. צטניק, כי אושוויץ הייתה "פלנטה אחרת". אושוויץ, אמר שריד, הייתה כאן, חלק מן היקום ומן המין האנושי (הלא-אנושי) ובכך טמונה הזוועה. אמנם, אין חולק על היות השואה אירוע ייחודי במידת השטניות והזוועה, בכך שמדינה מתכננת לחסל עם שלם. אולם חובתנו ואחריותנו לשאול עד כמה ייחודי היה אירוע זה. אם אמנם היה ייחודי לגרמנים בצד המכחיד וליהודים בצד הנכחד, כך שלפניו ואחריו לא היה ולא יהיה אירוע דומה, הרי שהזוועה מאחורינו, ואיזו משמעות יש להכרזת יום זיכרון בינלאומי? אם רוצים אנו שבשואה יהיה מסר אוניברסאלי, ויש בה מסר כזה בין אם נרצה בין אם לאו, הרי שהנחת היסוד צריכה להיות שונה: האירוע שהיה יכול להישנות, כאשר הרוצחים והנרצחים משנים זהות. שריד ציין כי במאה ה-20 נרצחו בהתרחשויות שונות שצריכות להיות מוגדרות כרצח עם כ-140 מיליון בני אדם, מהם עשרות מיליוני איש על ידי סטאלין, עשרות מיליוני איש על ידי מאו, ועוד מיליונים בארמניה, בקמבודיה, ברואנדה.

דווקא אנו, אמר שריד לסיכום, אנו כיהודים, כישראלים, כשרידים, כבנים ונכדים של קורבנות, דווקא אנו צריכים לדבוק במסר השואה כמסר עולמי שיש להנחילו – גם באמצעות יום זיכרון בינלאומי – לעולם לדורות. זהו גם הנשק היעיל ביותר נגד מכחישי השואה. אל לנו להפוך מאבק זה, הוסיף שריד, למאבק בתוך בועה, אלא למאבק בשם האנושות כולה, עד דור אחרון.

יו"ר ועדת הכנסת להשבת רכוש הנספים בשואה, ח"כ קולט אביטל, סיפרה על עבודתה של ועדת הכנסת בראשותה ועל הקשיים שליוו אותה ואת עמיתיה לוועדה: אי-נכונות של הבנקים והמוסדות הנוגעים בדבר לשתף פעולה והיעדר מסמכים ארכיוניים. היא תיארה את השתלשלות הדברים עם רכוש קורבנות השואה:

ב-1942 כבר ידעו הבנקים בארץ על ההתרחשויות באירופה. הם הקפואו את החשבונות של קורבנות השואה, המשיכו לגבות מהם עמלות אך חדלו לשלם ריבית. לאחר הקמת המדינה, עבר חלק מן הכספים למדינה. הבנקים לא עדכנו את ערכם של הפיקדונות וזה ירד עד שלא כדאי היה להחזיק את החשבון. מדובר, אמרה ח"כ אביטל, בגזל כפול: גם התכחשות וגם הורדת ערך הכסף. מכיוון שרוב החשבונות עברו למדינה ב-1968, ומאז נתונים בידי האפוטרופוס הכללי, קבעה הועדה כי עד לשנה זו על הבנקים להחזיר את הכספים ומאז שנה זו – על המדינה לעשות זאת. אולם האוצר סירב, בטענה כי כבר נעשה די עבור הניצולים. ח"כ אביטל הזכירה כי מתוך כ-270 אלף ניצולי שואה החיים היום בישראל, כ-70 אלף הינם נזקקים.

במצב אליו נקלעה הועדה היא הבינה כי אין מנוס מהעברת חוק בכנסת בנושא. ב-21 בדצמבר 2005 אכן עבר החוק בכנסת, לפיו תוקם חברה ממשלתית בראשות שופט בדימוס, שימנה אנשי מקצוע לא-פוליטיים; החברה תקבל לידיה את כל החשבונות והרכוש של קורבנות השואה מהבנקים ומן האפוטרופוס הכללי, תחפש את היורשים ותחזיר את הרכוש במלוא ערכו. הסכומים הנותרים, של קורבנות שלא יאותרו, יועברו לניצולי שואה נזקקים, נושא שדחיפותו ברורה. עשרה אחוזים מן הכספים יוקדשו להנצחת זיכרון השואה. החוק, אמרה אביטל, מחזיר מעט כבוד עצמי לישראל ומהווה הוכחה שכאשר רוצים ומתעקשים לעשות את הנכון, ניתן להשיגו.

לחברי העמותה אמרה ח"כ אביטל כי לקחו על עצמם אחריות גדולה וחשובה. היא קראה להם לסייע לוועדה להבטיח כי כל ניצול נזקק יקבל מן המדינה את צרכיו כדי שנוכל להחזיר לו את חובנו כחברה ולהיות מדינה מוסרית. הועדה, אמרה, תמשיך בעבודת החקיקה אולם זקוקה לעמותה כדי להפעיל לחץ ציבורי על המוסדות שימלאו חובתם כלפי הניצולים. הועדה גם פועלת להרחבת תחולת החוק על מי שהגיעו ממזרח אירופה אחרי 1953, בסיוע ועידת התביעות.

האסיפה הכללית (פתוחה לציבור)

יו"ר העמותה, ד"ר יוסי שוב, מסר לחברי העמותה ולידידיה פרטים על תוכניות העמותה ופעילויותיה.

נושאי הדגל של העמותה לשנה 2006:

- עזרה לניצולים עריריים ונזקקים, בידיעה שקרוב ל-100 אלף ניצולים חיים מתחת לקו העוני.
- השבת רכוש קורבנות השואה, כאשר העמותה תנסה לשמש כתובת נוספת לסיוע בנושא.

מבצע "לכל שם יש המשך":

העמותה תפעל להגשים, ביחד עם יד ושם, מבצע תיעוד של כל בני הדור השני, במתכונת של תיעוד כל קורבנות השואה.

ממשיכי עדות:

העמותה פועלת לגיבוש, בשיתוף פעולה עם יד ושם ומינהלת פולין במשרד החינוך והתרבות, מערך הכשרה לבני דורות ההמשך להעברת עדות הדור הראשון ולליווי משלחות נוער לפולין.

חידוש חברות בעמותה:

ב-1 בינואר 2006 החלה שנת חברות חדשה. חברי העמותה מתבקשים לחדש חברותם ולשלם את דמי החבר לשנה החדשה: 120 ₪ לבודד, 180 ₪ למשפחה.

מרכז ועדת שיווק, פרסום ויחסי ציבור של העמותה, שמואל סורק, אמר כי לא בחרנו להיות בני הדור השני או השלישי, אלא נולדנו כאלה. זהו ייחודנו, המחייב אותנו לזכור ולא לשכוח, ולהיות ממשיכי העדות. אלא שכוחנו ועצמתנו נמדדים במספרים. אם אמנם ברצוננו לפעול עם ומול מוסדות השלטון ולהזיז דברים, עלינו להיות רבים יותר. כמו-כן, כדי להעניק לפעילים את הכוח לפעול, אנו זקוקים למשאבים כספיים. בארץ מאות אלפי בני דור שני, ועלינו לגייסם לפעול עמנו כדי שנוכל להגיע להישגים של ממש. סורק קרא לידידי העמותה הנוכחים להצטרף כחברים בעמותה, לבני הדור הראשון לגייס לעמותה את בניהם ונכדיהם ולחברים להביא חברים נוספים.

מרכז ועדת תיעוד והנצחה, צחי מלמד, סיפר על הפעילות הענפה של הועדה בתיעוד זיכרון השואה. הוא אמר כי הועדה זקוקה לצלמים ומראיינים מתנדבים. כן הזכיר כי העמותה מסייעת לניצולים להוציא לאור ספרי זיכרונותיהם והזמין ניצולים ובניהם לפנות לוועדה לסייע בנושא זה. בתחום ההנצחה, ציין צחי כי גיבורי השואה, פרטיזנים, מורדי הגיטאות וגיבורים רבים אלמונים במחנות ובצעדות המוות, נשכחים מלב ומספר הרחובות והאתרים המנציחים אותם קטן. בני הנוער, שהיו יכולים למצוא בהם מקור לגאווה, אינם מודעים לגבורתם כלל ועיקר ועלינו לפעול לתיקון מצב זה.

מרכזת הועדה לקשר עם חסידי אומות העולם, איילה אבידוב-שלזינגר, סיפרה על יוזמת העמותה לפתוח במבצע "מחזיר אור". במסגרת המבצע ביקרו חברי הועדה את כל חסידי אומות העולם, ואלמנים/אלמנות של חסידים, החיים היום בישראל, הביאו להם מכתב תודה בשפתם ושי צנוע מטעם העמותה. איילה סיפרה על המפגשים המרגשים ועל הכרת תודתם העמוקה של החסידים על המחווה כלפיהם, ואמרה כי בכוונת הועדה להמשיך ולשמור על הקשר עם החסידים ועם בני הדור השני שלהם.

בני הדור השלישי, חברים בעמותה וגם מתנדבים, השתתפו בביקורים אצל חסידי אומות העולם. גיא שאל, בן הדור השלישי, ספר לבאי הכנס על ההתרגשות העמוקה שחש הוא וחשו החסידים במפגש ביניהם. בהזדמנות זו, אנו מודים למשפחת וסרשטרום, על שאיפשרה לנו לרכוש בהנחה גדולה את השי הצנוע לחסידי אומות העולם החיים בארץ.

אישור הדוחות הכספיים לשנת 2005:

האסיפה השנתית הכללית של העמותה אישרה את הדוחות הכספיים של העמותה לשנת 2005 על פי המלצות הוועד המנהל של העמותה וועדת הביקורת שלה.

הכנס הבא של העמותה יתקיים במוצאי יום הזיכרון לשואה ולגבורה, יום ג', כ"ז ניסן תשס"ו, 25 באפריל 2006